

המקדש בפרשה - פרשת יתרו

**"מִזְבַּח אֲדָמָה תַעֲשֶׂה לִּי וְזִבְחֶתָ עָלָיו אֶת עֹלֹתֶיךָ וְאֶת שְׁלֵמֶיךָ אֶת צֹאנֶיךָ וְאֶת בְּקָרֶיךָ
בְּכֹל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אֶזְכֵּיר אֶת שְׁמִי אָבוֹא אֵלֶיךָ וּבִרְכָתֶיךָ" (שמות ט"ו)**

בפרשיות הבאות אנו מתוודעים לשניים מתוך 'שבעת הדברים שקדמו לעולם', ועתה הגיע זמנם להתגלות. שני אלו הם התורה- בפרשיות יתרו ומשפטים, ובית המקדש- בשאר הפרשיות בספר שמות.

שני יסודות אלו תמיד מגיעים יחד והם קשורים זה בזה, כפי שאנו אומרים כל יום בתפילתנו:
"יהי כצון... שִׁפְנָה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בְּמַהְרָה בְּיָמֵינוּ, וְתֵן סֵלְקֵנוּ בְּתוֹרַתְךָ."

שתי מצוות חשובות אלו סמוכות זו לזו בפרשיות מתן תורה ופרשיות המשכן, ובפרט בסוף פרשתנו – מופיעה פרשת המזבח סמוך לפרשת משפטים.

ליל שבת

פסוקי דואקא סאוכיא אמצאה

רש"י על פסוקי הפתיחה שלנו מביא: "ולמה נסמכה פרשת דינין לפרשת מזבח? לומר לך שתשים סנהדרין אצל המקדש (נוסח אחר: המזבח)" (רש"י שמות כא, א).

מדוע ישנה חשיבות שהמקום ממנו יוצאת התורה יהיה דווקא בבית המקדש? או בלשון אחרת: מדוע 'כי מציון תצא תורה'?

נביא כמה כיוונים שכל אחד מוסיף על משנהו:

❖ פרקטית:

- א. **הכהנים הם הדיינים.** לכן ברור ורצוי שבמקום עבודת הכהנים שם הם ידונו. כך מביא ה'משך חכמה': "לפי שהכהנים שומרי ומלמדי התורה הם". וכפי הפסוק: "יורו משפטיך ליעקב ותורתך לישראל ושימו קטורה באפך וקליל על מזבחתך" (דברים ל"ג).
- ב. השל"ה מביא הסבר עניני אחר: "בית דין הגדול היו יושבין בלשכת הגזית, ועיקר מעשיהם התדיר שהיו יושבין ודנין בכהונה".

❖ הלכתית:

לפי הבנה זאת, ישנה תועלת הלכתית במיקום הסנהדרין דווקא במקום המקדש. זאת כיוון שדווקא כאן, לפני ה', ניתן לדון דיני נפשות:

"אין דנין דיני נפשות אלא בפני הבית. והוא שיהיה בית דין הגדול שם בלשכה שבמקדש, שנאמר בוקן ממרא "לבלתי שמוע אל הכהן" וגו'. ומפי השמועה למדו שבזמן שיש כהן מקריב על גבי המזבח – יש דיני נפשות,

והוא שיהיה בית דין הגדול במקומו:

ארבעים שנה קודם חורבן בית שני בטלו דיני נפשות מישראל, אף על פי שהיה המקדש קיים, מפני שגלו הסנהדרין ולא היו שם במקומן במקדש" (רמב"ם הלכות סנהדרין, י"ד).

הרמב"ם מבאר, שכדי שיוכלו לדון דיני נפשות, יש צורך בסמיכות למזבח. רק אז תבוא ההתבוננות הנכונה בעדות, מתוך יראת המקום (כפשוטו, ויראת הקב"ה – המקום).

סעודת שבת

פקבי"ה דן לס פסנהדרין בדין

"בשנת מות המלך עזיהו ואראה את ה' ישב על כסא רם ונשא ושויליו מלאים את ההיכל: שרפים עמדים ממעל לו" (ישעיהו 1 - הפטרת השבת)

עד עתה הבנו שמיקום הסנהדרין הוא ענייני. אך יתכן שישנה מעלה גדולה הרבה יותר. בפרק אותו נקרא בהפטרה, מתואר הקב"ה יושב בהיכל, סביבו ומעליו פמליית המלאכים. שם 'כסאו של הקב"ה' ושם הוא יושב בדין. בית המקדש נקרא 'מכון לשבתך'. ועל כך אומר המדרש: אל תאמר מכון לשבתך, אלא מכון לשבתך - בית המקדש מכון כנגד כסא הכבוד. כלומר - כאשר הסנהדרין יושבים במקדש הם ממש תחת כסא הכבוד!
כך יתאר ישעיהו הנביא גם בהמשך נבואתו: "כי מלך ה' צבאות בחר ציון ובירושלם ונגד זקניו כבוד".

בשתי הנבואות הקב"ה מולך בירושלים, בהיכל. ונגד זקניו - מול זקני הסנהדרין, 'כבוד' - הקב"ה בכבודו ובעצמו. כלומר, שמעלת הסנהדרין במקדש היא שהקב"ה עצמו יושב עם הסנהדרין בדין. ומכאן נבין את היכולת לדון דין לאמיתו, ומדוע "כשהיה בית דין הגדול קיים לא היתה מחלוקת בישראל" (רמב"ם הלכות ממרים א').

"הקדוש ברוך הוא נקרא כבוד, שנאמר 'ויבא מלך הכבוד'. ואף כסאו נקרא כבוד, שנאמר 'כסא כבוד מרום מראשון מקום מקדשינו'. יבוא מלך הכבוד וישב על כסא הכבוד בהיכל כבוד, שנאמר 'ובהיכלו כולו אומר כבוד'. הקדוש ברוך הוא נקרא קדוש, שנאמר 'קדוש קדוש קדוש ה' צבאות מלא כל הארץ כבודו'. אף כסאו נקרא קדוש, שנאמר 'אלהים ישב על כסא קדשו'. יבוא מלך הקדוש וישב על כסא הקדוש בהיכל קדוש בסוד קדושים, שנאמר 'אל נערץ בסוד קדושים'".

"לעתיד לבא הקב"ה יושב והמלאכים נותנים כסאות לגדולי ישראל והם יושבים ודנין לעובדי אליהם עם הקב"ה, וכן הוא אומר: 'ה' במשפט יבוא עם זקני עמו, ומי הם אלו? כסאות בית דוד וזקני ישראל, שנאמר 'כי שמה ישבו כסאות למשפט כסאות לבית דוד'" (ילקוט שמעוני ישעיהו, כ, שצז).

סעודה שלישית

לא לואש דבריא פלואס לואד

"שמעון הצדיק היה אומר, על שלשה דברים העולם עומד, על התורה ועל העבודה ועל גמילות חסדים".
"ר' בון שמעון בן גמליאל אומר, על שלשה דברים העולם עומד, על הדין ועל האמת ועל השלום".

המקדש והסנהדרין מקבילים זה לזה. שניהם מביאים שלום וקיום לעולם (הסנהדרין - על ידי הדין, והמזבח - ראו רש"י בפרשה, בסיבה מדוע אין מניפים חרב על המזבח).

כשם שהמקדש הוא מרכז העולם, כך הסנהדרין. כפי שמביא המדרש: "שררך אגן הסהר אל יחסר המזג - מדבר בסנהדרין של ישראל שהיתה נתונה בלשכת הגזית ... ולמה נמשלה בשרר? מה השרר הזה נתון באמצע הגוף כך הסנהדרין יושבין באמצעות של בית המקדש" (תנחומא, במדבר ד')

בסנהדרין באה לידי ביטוי מידת החסד, בדין אמת, וכמובן - התורה. כאשר הם נמצאים במקדש, סמוך למזבח עליו 'עובדים', מתקיים בהם - תורה, עבודה וגמילות חסדים, שעליהם העולם עומד.
מתוך כל זה נבין גם את סמיכות הפסוקים בתהילים:
פי שמה ישובו כסאות למשפט כסאות לבית דוד: שאלו שלום וירושלם. ישליו א' הכיך (תהילים קכ"ב).

שבת שלום
מרדכי פרסוף